

Av. Oya AKBULUT ÖZEN

**5271 SAYILI CEZA MUHAKEMESİ KANUNUNDA
İDDİANAMENİN İADESİ**

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2025

Mayıs 2025

ISBN: 978-625-5957-66-5

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Topyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

*Bu çalışmayı hazırlarken birlikte geiremediğimiz
tüm zamanların özrü mahiyetinde
Kızım Eylül Özen'e...*

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM CEZA MUHAKEMESİNDE SORUŞTURMA EVRESİ

A. Soruşturma Evresi Kavramı	5
B. Soruşturma Evresinin Özellikleri	7
1. Genel Olarak.....	7
2. Hazırlayıcılık İşlevi	7
3. Ayıklayıcılık İşlevi	8
4. Gizlilik İlkesi	8
5. Yazılılık İlkesi	10
6. Soruşturmanın Dağınıklığı İlkesi.....	11
7. Kamusalılık İlkesi	12
8. Kamu Davasının Mecburiliği ile Maslahata Uygunluk İlkesi	12
a. Kamu Davasının Mecburiliği İlkesi.....	12
b. Maslahata Uygunluk İlkesi.....	14
C. Soruşturma Evresinde Cumhuriyet Savcısının Görevleri.....	16
1. Genel Olarak.....	16
2. Araştırma Görevi	18
3. Soruşturma Yapma Görevi	20

4. Kamu Davasını Açma Görevi.....	22
5. Cezaları Yerine Getirme Görevi.....	23
6. Koruma Tedbirlerine Başvurma Görevi	24
7. Kanun Yollarına Başvurma Görevi	25
8. Kanunlarla Verilen Diğer Görevleri Yapma Görevi.....	26
D. Soruşturma Evresinin Son Bulması.....	27
1. Genel Olarak.....	27
2. Kamu Davasını Açmada Takdir Yetkisinin Kullanılması	29
a. Genel Olarak.....	29
b. Cezayı Kaldıran Şahsi Sebep Olarak Etkin Pişmanlık Hükümlerinin Uygulanmasını Gerektiren Koşullar veya Şahsi Cezasızlık Sebebinin Varlığı Hali	30
b.1. Genel Olarak	30
b.2. Cezayı Kaldıran Şahsi Sebep Olarak Etkin Pişmanlık.....	31
b.3. Şahsi Cezasızlık Sebebi	32
b.4. Denetimi.....	33
c. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi Kararı Verilmesi.....	34
c.1. Genel Olarak	34
c.2. Koşulları	36
c.3. Denetimi	37
3. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilmesi	38
a. Koşulları	38
b. Denetimi	39
c. Aynı Fiilden Dolayı Soruşturma ve Dava Açılması	41
4. Önödeme ve Uzlaştırma Usulünün Uygulanması.....	43
a. Genel Olarak.....	43
b. Önödeme	43
c. Uzlaştırma.....	46
5. Seri Muhakeme Usulünün Uygulanması	50
a. Genel Olarak.....	50
b. Usulü	52

6. Kamu Davasının Açılması.....	54
---------------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

İDDİANAME VE İDDİANAMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. İddianame.....	57
1. İddianamenin Tanımı.....	57
2. İddianamenin İçeriği ve Unsurları	59
a. Genel Olarak.....	59
b. Delillerin Yeterli Şüphe Oluşturması	61
c. Görevli ve Yetkili Mahkemeye Hitaben Düzenlenmesi	64
d. Şüphelinin Kimliğinin Gösterilmesi.....	66
e. Şüphelinin Müdafinin Gösterilmesi.....	68
f. Maktul, Mağdur veya Suçtan Zarar Görenin Kimliğinin Gösterilmesi.....	70
g. Mağdur veya Suçtan Zarar Görenin Vekili veya Kanuni Temsilcisinin Gösterilmesi.....	71
h. Açıklanmasında Sakınca Bulunmaması Halinde İhbarda Bulunan Kişinin Kimliğinin Gösterilmesi	72
i. Şikâyetle Bulunan Kişinin Kimliğinin Gösterilmesi.....	73
j. Şikâyetin Yapıldığı Tarihin Gösterilmesi.....	74
k. Yüklenen Suç ve Uygulanması Gereken Kanun Maddelerinin Gösterilmesi.....	74
l. Yüklenen Suçun İşlendiği Yer, Tarih ve Zaman Diliminin Gösterilmesi.....	78
m. Suçun Delillerinin Gösterilmesi	80
n. Şüphelinin Tutukluluk Durumu, Gözaltı ve Tutuklama Tarihleri ile Bunların Sürelerinin Gösterilmesi	82
o. Suçu Oluşturan Olayların Mevcut Delillerle İlişkilendirilerek Açıklanması	86
p. Şüphelinin Lehine Olan Hususların da İleri Sürülmesi	88

r. Suça Dair Hükmedilmesi İstenen Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin Belirtilmesi	90
B. İddianame Yerine Geçen Belgeler.....	91
C. İddianamenin Değerlendirilme Süreci.....	95
1. İddianameyi İncelemeye Yetkili Makam.....	95
2. İddianamenin Unsurları Bakımından Değerlendirilmesi	96
3. Değerlendirmenin Yapılacağı Süre.....	98
a. Genel Olarak.....	98
b. Sürenin Hukuki Niteliği	98
c. Sürenin Ne Zaman Başlayacağı Sorunu	101
c.1. Genel Olarak	101
c.2. Yargıtay Kararlarındaki Durum	102
d. Sürenin Geçirilmiş Olmasının Sonucu	106
4. İddianamenin Değerlendirilmesi Sonucu.....	107
D. İddianamenin Kabulü ve Kovuşturma Evresi	109
1. İddianamenin Kabulü Kararı	109
2. Kovuşturma Evresi	111
a. Kovuşturma Evresi Kavramı	111
b. Duruşma Hazırlığı Safhası	114
c. Duruşma Safhası ve Delillerin Tartışılması.....	116
d. Duruşmanın Sona Ermesi ve Hüküm	117

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İDDİANAMENİN İADESİ

A. İddianamenin İadesinin Türk Ceza Hukukundaki Tarihi Gelişimi	119
1. Genel Olarak.....	119
2. 1412 Sayılı Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu Dönemi	119
a. 1985 Tarihli Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu Değişikliği Öncesi Dönem	119

b. 1985 Tarihli Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu Değişikliği Sonrası Dönem	121
3. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Dönemi	123
a. 2005 Tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu Değişikliği Öncesi Dönem	123
b. 2005 Tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu Değişikliği Sonrası Dönem	126
c. 2019 Tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu Değişikliği Sonrası Dönem	129
B. İddianamenin İadesinin Amacı.....	132
C. İddianamenin İadesi Kararını Vermeye Yetkili Makam	133
D. İddianamenin İadesi Aşamasının “Ara Muhakeme” Evresi Olup Olmadığı.....	136
E. İddianamenin İadesi Nedenleri.....	137
1. Genel Olarak.....	137
2. İddianamenin CMK’nın 170. Maddesine Aykırı Olarak Düzenlenmesi.....	139
a. Yeterli Şüphe Olmadan İddianame Düzenlenmesi.....	139
b. Görevli ve Yetkili Olmayan Mahkemeye Hitaben İddianame Düzenlenmesi	141
c. İddianamede Gösterilmesi Gereken Kimlik Bilgilerinin Gösterilmemesi.....	144
d. İddianamede Gösterilmesi Gereken Tarih ve Yer Bilgilerinin Gösterilmemesi.....	148
e. Yüklenen Suç, Uygulanması Gereken Kanun Maddeleri ve Hükmedilmesi İstenen Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İddianamede Gösterilmemesi	149
f. Suçun Delillerinin Gösterilmemesi ve Olayların Mevcut Delillerle İlişkilendirilmemesi	155
g. Şüphelinin Lehine Olan Hususların İleri Sürülmemesi.....	159
3. Suçun Sübutuna Doğrudan Etki Edecek Mevcut Bir Delil Toplanmadan İddianame Düzenlenmesi	161
a. Maddenin Tarihsel Süreci.....	161

b. Suçun Sübutuna Doğrudan Etki Edecek Mevcut Bir Delil Kavramı	162
c. Yargıtay Kararlarındaki Durum.....	164
4. Önödeme, Uzlaştırmaya ya da Seri Muhakeme Usulüne Tabi Olan İşlerde Bu Usuller Uygulanmaksızın İddianame Düzenlenmesi	171
a. Maddenin Tarihsel Süreci.....	171
b. Genel Olarak	172
c. Yargıtay Kararlarındaki Durum.....	174
5. Soruşturma veya Kovuşturma Yapılması İzne veya Talebe Bağlı Olan Suçlarda İzin Alınmaksızın veya Talep Olmaksızın İddianame Düzenlenmesi.....	177
a. Muhakeme Şartlarından Olan İzin ve Talep Kavramları.....	177
b. İzin veya Talebin Eksikliğinin İddianamenin İadesi Sebebi Olması.....	180
6. İddianamede Cumhuriyet Savcısının İmzasının Olmaması	183
F. İddianamenin İade Edilemeyeceği Haller	186
1. Suçun Hukuki Nitelendirilmesi Sebebiyle İddianamenin İade Edilememesi.....	186
2. 15 Günlük Sürenin Geçmiş Olması Sebebiyle İddianamenin İade Edilememesi.....	188
3. İlk İade Kararında Belirtilmeyen Sebeplere Dayanılarak Yeniden İddianamenin İade Edilememesi.....	190
4. Kanunda Sınırlı Sayıdaki Sebepler Dışında Bir Sebep ile İddianamenin İade Edilememesi.....	193
G. İddianamenin İadesi Kararına Karşı Başvurulabilecek Kanun Yolu	196
1. Genel Olarak.....	196
2. İddianamenin İadesi Kararına Karşı İtiraz Kanun Yoluna Başvurulması	197
3. İddianamenin İadesi Kararına İtirazın Reddi Kararına Karşı Kanun Yararına Bozma Yoluna Başvurulması.....	199
SONUÇ	201
KAYNAKÇA.....	207

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
A.g.m.	: Adı geçen makale
A.g.t.	: Adı geçen tez
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Bkz.	: Bakınız
CİMER	: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
CMK	: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: 1412 sayılı Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu
CYY	: Ceza Yargılaması Yasası
İİK	: 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
K.H.	: Kamu Hukuku
md.	: Madde
MERNİS	: Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi
par.	: Paragraf
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa aralığı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı
vs.	: Ve saire